

**POZIV na drugu prekograničnu ekskurziju projekta
REVITAS
Revitalizacija istarskog zaleđa i turizma u istarskom zaleđu
u sklopu operativnog programa IPA Slovenija – Hrvatska 2007 -2013
24.03.2011.**

PROGRAM

OKUPLJANJE u 8.00 sati

U Puli ispred Amfiteatra (ARENA).

OKUPLJANJE u 8.50 sati

U Pazinu na parkiralištu Spomen doma.

OKUPLJANJE u 09. 30 sati

U Poreču na CENTRALNOM PARKIRALIŠTU i polazak autobusom.

RAZGLEDAVANJE dijela istočnog bedema grada Poreča (SJEVERNA VALJKASTA KULA i MOST na ulazu u povijesno gradsko tkivo)

U posljednjih nekoliko godina bilježimo više nalaza koji nam pomažu da bolje sagledamo slojevite osobine zidanog fortifikacijskog sustava grada Poreča. Najvažniji su nalazi:

- otkriće antičkih (rimskih) vrata na sjevernom bedemu prema zaljevu Peškera;
- identifikacija antičkog sloja glavnih, istočnih, kopnenih vrata;
- utvrđivanje oblika i djelomična rekonstrukcija valjkaste kule;
- arheološki ostaci na poziciji uz sjeverno-istočni rub poluotoka; otkriće ostataka mosta ispred glavnog ulaza u grad.

Ovi nalazi potvrđuju da je srednjovjekovni i novovjeki obuhvat obrambenih zidova identičan onom iz antičkog doba. Jasnije se razabiru, a djelomično su i valorizirani te pristupačni razgledanju, tri sloja zidina: **1.** antički (rimski) iz razdoblja 1.–6. st.; **2.** srednjovjekovni iz 13. stoljeća (potvrđen natpisima podestata Valeria de Zilago); **3.** renesansni s dva bastiona iz 1476 i 1478. godine; **4.** izgradnja mosta na ulazu u grad u 17. stoljeću (sačuvani projekt i nacrti gradnje potvrđeni zaštitnim arheološkim istraživanjem).

Dio ovih nalaza je restauriran i prezentiran (rimska vrata na sjevernoj strani, valjkasta kula iz 13. stoljeća) dok je dio još u projektima koji čekaju realizaciju.

Istočna povijesna granica grada Poreča, prema kopnu, pripada nizu odlično održanih struktura grada od antike do danas. Arheološka istraživanja na kompleksu peterokutne kule, kao i najnovija tokom 2005. godine, potvrdila su da je grad u antici završavao na istom mjestu gdje su, danas sačuvani, srednjovjekovni i renesansni gradski bedemi. Od antike, pa do kraja 15. stoljeća na tom potezu vrlo jasno bilježimo tri faze fortifikacije: antičku, srednjovjekovnu i renesansnu. Prostor intervalluma bio je slobodan sve do kraja 18. stoljeća, kada je izgrađeno nekoliko kuća uz gradska vrata.

Prilikom arheološkog nadzora radova rekonstrukcije podzemne infrastrukture u Poreču otkriveni su ostaci kamenog mosta koji je premošćivao obrambeni jarak pred istočnim gradskim bedemom. **MOST** ima jedan luk visok oko 250 cm, koji je relativno dobro sačuvan. Porušene su u potpunosti ograde jer je

obrambeni jarak na tom mjestu zatrpan. Most je vidljiv i pristupačan samo s njegove južne strane jer su na drugoj strani u 18. stoljeću podignute kuće.

Taj je most prikazan na crtežu iz 1680. godine koji se čuva u venecijanskom arhivu, ali se do iskopavanja nije znalo prikazuje li crtež projekt za izgradnju mosta ili je on zaista postojao. Po načinu gradnje most je vjerojatno podignut u 15–16. stoljeću, dok je peterkutna kula datirana s 1432. godinom.

RAZGLEDAVANJE FORTIFIKACIJSKOG SUSTAVA naselja Sv. Lovreč Pazenatički i PREZENTACIJA OBNOVE

Oko srednjovjekovne jezgre Sv. Lovreča, nepravilnog kružnog tlocrta, sačuvane su obrambene zidine s gradskim vratima iz 1407. godine, te monumentalnom kulom. Najstariji dio zidina nastao je u razdoblju između 11. i 13. st. a obnavljanje i pregradnje traju sve do početka 17. st. Na istočnoj strani, u dnu zvonika iz 13. st. sačuvana su (zazidana) vrata s gotičkim lukom iz 15. st.

Ostaci **fortifikacijskog sistema** Sv. Lovreča značajni su elementi na osnovu kojih se može rekonstruirati nekad postojeći sustav koncentričnih zidina i njihovo prilagođavanje vojno političkoj situaciji i obrambenim tehnikama.

U sklopu cjelovite revitalizacije naselja Sv. Lovreč (Pazenatički) planira se popraviti i urediti zidine, kao i ostale spomeničke strukture. Ove radove treba pratiti odgovarajuća projektna dokumentacija načinjena na bazi prethodnih konzervatorskih, arheoloških i arhitektonskih analiza. Početni elaborat za snimak stanja samo je prvi korak u cilju obnove. Osnovni elaborat (koji ćemo prezentirati) sadrži i neke povijesne analize, koje bi u daljnjem radu mogle dati smjernice za neophodna arheološka istraživanja.

RAZGLEDAVANJE FORTIFIKACIJSKOG SUSTAVA naselja MOTOVUN i PREZENTACIJA OBNOVE

Fortifikacijski sustav Motovuna vezan za ulogu i značaj srednjovjekovnog naselja-tvrđave, mijenjao se ovisno o vojno političkoj situaciji, koncepcijama vođenja ratova, dometa i snage oružja, te razvoju proizvodnih snaga. Zbog osnovne funkcije granične tvrđave i vanjske ugroženosti, od 15. st. fortifikacijski sustav se obnavlja i širi. Najveći radovi se izvode na **kaštelu** koji poprima funkciju citadele. Gradske zidine imaju sigurne kazamate za smještaj vojne posade i naoružanja. Vojni statut naselja određuje specifičan sloj stanovnika, gdje predvode vojnici, zatim vojnici-seljaci koji u mirnodopska vremena rade na gradnji i drugih utvrda. Ratovi tokom XVI st., blizina granice i stalne opasnosti od napada, uvjetuju česte i sve veće zahvate pri utvrđivanju grada. Na lako pristupačnom mjestu, sa istočne strane naselja, uz sama vrata Gradiziola, gradi se 1595. godine samostanski kompleks, koji dodatno jača gradske fortifikacije. U vanjskom pojasu zidina, na istaknutim točkama, primjenjuju se utjecaji nove škole građenja - bastionski sustav. Citadela, kao posljednji oslonac obrane i uporište vlasti, dodatno se osigurava gradnjom novih gradskih vrata.

Najznačajnija je **I faza** fortifikacijskog sustava Motovuna, a to je sama citadela, pa su elaboratima obnove obuhvaćene gradske zidine prvog kruga i komunalna palača. Ovaj dio zidina je ključan u očuvanju povijesne, ali i građevinske strukture jezgre Motovuna te je dobio prioritet kod pristupanja sistematičnoj obnovi.

Radovi na provođenju obnove i sanacije bedema započeli su 16. studenog 2004. godine. Do sada je obnovljeno ukupno 390m¹ bedema, prosječne visine 11-12 m, mjereno s vanjske strane plašta, te 287m² kamene strukture s voltama, koja nosi šetnicu.

Nositelj poslova obnove je OPĆINA MOTOVUN.

UKUPNO je na obnovu utrošeno nešto više od 8 milijuna kuna sredstava Ministarstva kulture RH, Općine Motovun i Regije Veneto.